

DOI 10.58423/2786-6742/2025-8-137-150

УДК 338.48:004

Людмила МАТВІЙЧУК

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри туризму та готельно-ресранної справи,
Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк, Україна

ORCID ID: [0000-0003-1694-6178](https://orcid.org/0000-0003-1694-6178)

Scopus Author ID: [57942488900](https://orcid.org/57942488900)

e-mail: kalishl.y@gmail.com

(Corresponding author)

Оксана ЖАДЬКО

аспірант кафедри туризму та готельно-ресранної справи,
Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк, Україна

ORCID ID: [0000-0002-4019-3113](https://orcid.org/0000-0002-4019-3113)

Scopus Author ID: 59134100900

Оксана ШТАНЬКО

кандидат історичних наук,

доцент кафедри туризму та готельно-ресранної справи,

Луцький національний технічний університет,

м. Луцьк, Україна

ORCID ID: [0000-0002-5023-7992](https://orcid.org/0000-0002-5023-7992)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ РЕГІОНАЛЬНИМИ ТУРИСТИЧНИМИ ДЕСТИНАЦІЯМИ

***Анотація.** В умовах глобалізації та стрімкого розвитку технологій, дослідження особливостей застосування інноваційних інструментів у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями набуває актуальності, оскільки сприяє підвищенню конкурентоспроможності та сталому розвитку туристичних територій. Метою дослідження є визначення особливостей застосування інноваційних інструментів у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями та розробка рекомендацій щодо їх ефективного впровадження для забезпечення конкурентоспроможності та стійкості територій. У роботі запропоновано класифікацію міських туристичних дестинацій України за рівнем доступності та придатності до використання, яка поділяє туристичні дестинації на три категорії: доступні та придатні до використання, доступні, але умовно придатні, а також недоступні або непридатні для туристичної діяльності. Наведено приклади таких дестинацій України зважаючи вплив сучасних факторів, які переважно носять деструктивний характер. Досліджено стан та перспективи розвитку туристичної дестинації міста Луцьк, зокрема проаналізовано надходження від туризму до бюджету міста та обсяги туристичного збору. Сформовано*

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

систему інтегрованого управління структурними елементами туристичної дестинації, яка відображає взаємозв'язок між транспортною, розважальною, соціальною інфраструктурою, об'єктами туристичних атракцій та сервісним обслуговуванням. Визначено основні групи стейкхолдерів стратегічного управління туристичними дестинаціями. Систематизовано напрями стратегічного управління туристичними дестинаціями, які формують ефективну систему розвитку туристичних територій, що сприяє підвищенню привабливості дестинацій. Запропоновано основні інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій в сучасних умовах, враховуючи виклики, спричинені військовою агресією росії, економічними кризами та технологічними змінами. Впровадження цифрових технологій, розвиток сталої туристичної інфраструктури, адаптація до глобальних викликів та інтеграція smart-рішень дозволяють підвищити конкурентоспроможність дестинацій, забезпечити їхню стійкість і привабливість для туристів.

Ключові слова: індустрія туризму, сталий розвиток територій, система управління, конкурентоспроможність.

JEL Classification: L 83, L 51, O 32

Absztrakt. A globalizáció és a gyors technológiai fejlődés összefüggésében egyre inkább aktuálissá válik a turisztikai desztinációk stratégiai menedzsmentjében az innovatív eszközök alkalmazásának sajátosságainak kutatása, amely hozzájárul a turisztikai térségek versenyképességének növeléséhez és fenntartható fejlődéséhez. A tanulmány célja, hogy meghatározza az innovatív eszközök alkalmazásának jellemzőit a turisztikai desztinációk stratégiai menedzsmentjében, és javaslatokat dolgozzon ki azok hatékony megvalósítására a területek versenyképességének és fenntarthatóságának biztosítása érdekében. A dolgozat javaslatot tesz az ukrainai városi turisztikai desztinációk elérhetőségi és használhatósági szint szerinti osztályozására, amely három kategóriába sorolja a turisztikai célpontokat: elérhető és használható, elérhető, de feltételesen alkalmas, valamint turisztikai tevékenységre megközelíthetetlen vagy alkalmatlan. Példák az ilyen ukrainai desztinációkra, figyelembe véve a modern tényezők hatását, amelyek elsősorban romboló jellegűek. Megvizsgáltuk Luck város turisztikai desztinációjának állapotát és fejlődési kilátásait, különös tekintettel a turizmusból a város költségvetésébe befolyó bevételre és az idegenforgalmi díj mértékére. Kialakult a turisztikai desztináció szerkezeti elemeinek integrált menedzselésének rendszere, amely tükrözi a közlekedés, a szórakozás, a szociális infrastruktúra, a turisztikai vonzerő létesítmények és a szolgáltatás kapcsolatát. Meghatároztuk a turisztikai desztinációk stratégiai irányításában érdekelt felek főbb csoportjait. Rendszerezttük a turisztikai desztinációk stratégiai irányításának irányait, amelyek hatékony rendszert alkotnak a turisztikai területek fejlesztésében, ami hozzájárul a desztinációk vonzerejének növeléséhez. Az orosz katonai agresszió, a gazdasági válságok és a technológiai változások okozta kihívások figyelembevételével a turisztikai desztinációk fejlesztésének fő innovatív irányait javasolják modern körülmények között. A digitális technológiák bevezetése, a fenntartható turisztikai infrastruktúra fejlesztése, a globális kihívásokhoz való alkalmazkodás, az okos megoldások integrálása lehetővé teszi a desztinációk versenyképességének növelését, fenntarthatóságának biztosítását, turisták vonzását.

Kulcsszavak: turisztikai ipar, területek fenntartható fejlődése, irányítási rendszer, versenyképesség.

Abstract. In the context of globalization and rapid technological development, the study of the features of the application of innovative tools in the strategic management of tourist destinations is becoming relevant, as it contributes to increasing the competitiveness and sustainable development of tourist areas. The purpose of the study is to determine the features of the application of innovative tools in the strategic management of tourist destinations and develop recommendations for their effective implementation to ensure the competitiveness and sustainability of territories. The paper proposes a classification of urban tourist destinations in Ukraine by the level of accessibility and usability, which divides tourist destinations into three categories: accessible and usable, accessible but conditionally suitable, and inaccessible or unsuitable for tourist activities. Examples of such destinations in Ukraine

are given, taking into account the influence of modern factors, which are mainly destructive in nature. The state and prospects for the development of the tourist destination of the city of Lutsk are studied, in particular, the revenue from tourism to the city budget and the volume of tourist fees are analyzed. A system of integrated management of the structural elements of a tourist destination has been formed, which reflects the relationship between transport, entertainment, social infrastructure, tourist attraction facilities and service. The main groups of stakeholders in the strategic management of tourist destinations have been identified. The directions of strategic management of tourist destinations have been systematized, which form an effective system for the development of tourist territories, which contributes to increasing the attractiveness of destinations. The main innovative directions for the development of tourist destinations in modern conditions have been proposed, taking into account the challenges caused by Russia's military aggression, economic crises and technological changes. The introduction of digital technologies, the development of sustainable tourism infrastructure, adaptation to global challenges, and the integration of smart solutions make it possible to increase the competitiveness of destinations, ensure their sustainability, and attract tourists.

Keywords: tourism industry, sustainable development of territories, management system, competitiveness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації туристичні дестинації стикаються з посиленою конкуренцією, зростаючими вимогами гостей та необхідністю сталого розвитку. Традиційні підходи до стратегічного управління втрачають ефективність, що зумовлює потребу в застосуванні інноваційних інструментів. Однак процес упровадження таких інструментів супроводжується численними викликами: недостатнім рівнем цифрової грамотності, фінансовими обмеженнями, відсутністю комплексної стратегії та адаптаційної спроможності регіонів, що актуалізує необхідність дослідження особливостей використання інноваційних інструментів у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями для забезпечення їхньої конкурентоспроможності та стійкого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стратегічного управління туристичними дестинаціями висвітлені у працях значної частини науковців. Зокрема теоретичні аспекти управління туристичними дестинаціями висвітлено у працях Т. Ткаченко, Н. Ведмідь [1], Ю. Головчук, С. Мороз, Д. Цесьців [2], Г. Кучерява [3], А. Мазаракі, С. Мельниченко [4]; формування та реалізація стратегій розвитку туристичних дестинацій регіонального рівня розглянуто у працях В. Брича [5], Г. Коледи [6], Ю. Леонт'євої [7], Л. Юрчишиної [8]; світовий досвід стратегічного управління туристичними дестинаціями та практичні аспекти імплементації його в регіонах України є предметом дослідження Т. Тимошенко, О. Богославець, О. Шевчук [9], сучасні особливості застосування інноваційних технологій у публічному управлінні туристичними дестинаціями систематизовано у працях О. Хитрої, В. Палюх [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців до питань цифровізації та інноваційного розвитку туристичних дестинацій, залишається низка невирішених аспектів, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, недостатньо вивчено стан та

перспективи розвитку сучасних туристичних дестинацій зважаючи на військову агресію росії проти України, групування туристичних дестинацій за ознаками доступності та збереженості, комплексний вплив інноваційних інструментів на стійкий розвиток дестинацій, їхню адаптацію до локальних умов та синергію структурними елементами туристичних дестинацій. Крім того, потребують глибшого аналізу інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій в сучасних умовах та їх вплив на конкурентоспроможність та стійкість територій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення особливостей застосування інноваційних інструментів у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями та розробка рекомендацій щодо їх ефективного впровадження для забезпечення конкурентоспроможності та стійкість територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічне управління туристичними дестинаціями в умовах зростаючої конкуренції та цифрової трансформації вимагає впровадження інноваційних інструментів, які сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень, покращенню досвіду гостей і забезпеченню стійкого розвитку регіонів. Сучасні технології дозволяють оптимізувати операційні процеси та формувати персоналізовані туристичні продукти [11]. Важливим аспектом є інтеграція цих інструментів у комплексні стратегії управління дестинаціями з урахуванням регіональних особливостей, фінансових можливостей і рівня цифрової готовності. Аналіз існуючих підходів до інноваційного управління туристичними дестинаціями дає змогу визначити основні переваги та виклики впровадження новітніх технологій у цій сфері [12].

В сучасних нестабільних умовах розвитку індустрії туризму та інформаційно-комунікаційного суспільства, змінюється схема взаємодії між суб'єктами туристичного ринку, що, у свою потребує інноваційних підходів до стратегічного управління туристичними дестинаціями [10, 13]. Ці зміни зумовлені цифровізацією економіки, зростанням ролі онлайн-платформ, соціальних мереж і мобільних додатків у процесі вибору та бронювання туристичних послуг. Гості очікують більшого рівня персоналізації, швидкої комунікації та високої якості обслуговування, що стимулює дестинації до впровадження інтелектуальних систем аналізу поведінки споживачів, автоматизації управлінських процесів і використання ефективних стратегій. Проте, у нестабільних умовах, викликаних глобальними кризами, природними катастрофами та геополітичними факторами, управління туристичними дестинаціями має бути гнучким та адаптивним, що вимагає нових підходів до партнерства між державним і приватним секторами, залучення smart-технологій для моніторингу туристичних потоків, підвищення безпеки та створення унікальних конкурентних переваг для залучення гостей і сталого розвитку територій [14].

Зважаючи на стан туристичної інфраструктури, який в багатьох регіонах України є зруйнований через військову агресію росії, значна частина туристичних дестинацій сьогодні є недоступною або непридатною для використання [15]. Зважаючи на стан безпеки регіонів, пропонуємо систематизувати міські туристичні дестинації України за ознакою доступності та придатності до

використання, поділяючи їх на три основні групи: 1) доступні та придатні до використання, 2) доступні та умовно придатні до використання та 3) недоступні або непридатні до використання туристичні дестинації. Приклади міських туристичних дестинацій України за ознакою доступності та придатності до використання систематизовано в таблиці 1.

Таблиця 1.

**Приклади міських туристичних дестинацій України
за ознакою доступності та придатності до використання ***

Дестинація	Регіон	Особливості
<i>Приклади доступних та придатних до використання туристичних дестинацій</i>		
Луцьк	Захід України	Історична архітектура, мультикультурність
Чернівці	Захід України	Унікальна архітектура, історичні місця.
Ужгород	Захід України	Архітектурні пам'ятки, культурні заходи, виноробство.
<i>Приклади доступних та умовно придатних до використання туристичних дестинацій</i>		
Одеса	Південь України	Морський порт, історична архітектура, пляжі.
Чернігів	Північ України	Історичне місто з давніми церквами, монастирями та пам'ятками, включаючи Вал.
Дніпро	Схід України	Сучасне місто з багатою індустріальною історією, променадом вздовж Дніпра, музеями та парками.
<i>Приклади недоступних або непридатних до використання туристичних дестинацій</i>		
Слов'янськ	Схід України	Місто, відоме своїми сакральними об'єктами та мінеральними водами і лікувальними грязями.
АР Крим	Південь України	Був відомий своїми гірськими ландшафтами, морськими курортами, історичними пам'ятками та виноробством
Маріуполь	Схід України	До війни був важливим портовим містом з пляжами на березі Азовського моря та промисловими підприємствами.

* Сформовано на основі власних досліджень

Запропонована класифікація міських туристичних дестинацій України за рівнем доступності та придатності до використання поділяє туристичні напрямки на три категорії. Такий підхід дозволяє оцінити туристичний потенціал різних регіонів України з урахуванням інфраструктурних, безпекових та економічних факторів. До категорії «доступних та придатних» входять міста заходу України, зокрема Луцьк, Чернівці, Ужгород та інші, які відзначаються історичною архітектурою, культурною спадщиною та багатою туристичною пропозицією. Вони активно використовуються як туристичні центри, зберігаючи привабливість для відвідувачів. До «доступних, але умовно придатних» віднесено Одесу, Чернігів, Дніпро та інші, які мають туристичний потенціал, однак можуть стикатися з певними викликами – наприклад, сезонністю, станом інфраструктури чи недостатнім рівнем розвитку послуг. Інша категорія включає дестинації, які є тимчасово або повністю непридатними для туристичного використання. Прикладами таких дестинацій сьогодні є Слов'янськ, АР Крим, Маріуполь та інші, які раніше мали туристичну значущість, але через геополітичні та безпекові обставини стали недоступними для туристів. Такий підхід є важливим для

стратегічного управління туристичними дестинаціями, оскільки передбачає визначення пріоритетів розвитку, відновлення та промоції туризму в різних регіонах країни.

Позитивним прикладом туристичної дестинації, для якої сьогодні характерний розвиток є місто Луцьк, який має унікальну мультикультурну історію. Завдяки стратегічному розташуванню та численним історичним об'єктам, таким як Луцький замок, музейний простір «Окольний замок», Лютеранська кірха, музей Волинської ікони, музей сучасного мистецтва тощо, місто має великий потенціал для розширення туристичного потоку, що може стати важливим чинником соціально-економічного зростання у відновленні України. Надходження до державного та місцевого бюджетів від туризму міста Луцьк наведено на рис. 1.

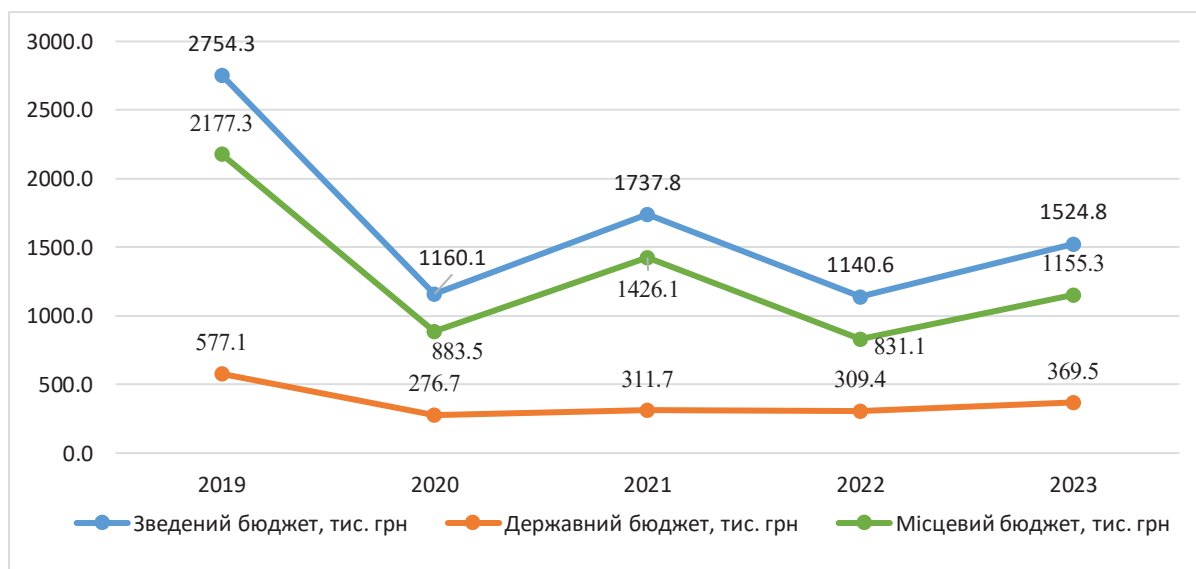

Рис.1 Доходи бюджету м. Луцьк від туристичної діяльності (тис. грн) [16, 17].

Надходження від туризму до бюджету Луцька зазнали значних коливань під впливом зовнішніх факторів, таких як військова агресія росії та пандемія COVID-19. 2019 року спостерігались найвищі показники суми надходжень від туризму (2754,3 тис. грн, з яких 2177,3 тис. грн – до місцевого бюджету). 2020 року надходження зменшились до 1160,1 тис. грн, проте частково відновились у 1737,8 тис. грн у 2021 році. Військові дії спричинили чергове падіння у 2022 році до 1140,6 тис. грн, проте вже у 2023 році спостерігалось поступове відновлення надходжень до 1524,8 тис. грн.

Обсяги туристичного збору міста Луцьк представлено на рис. 2.4.

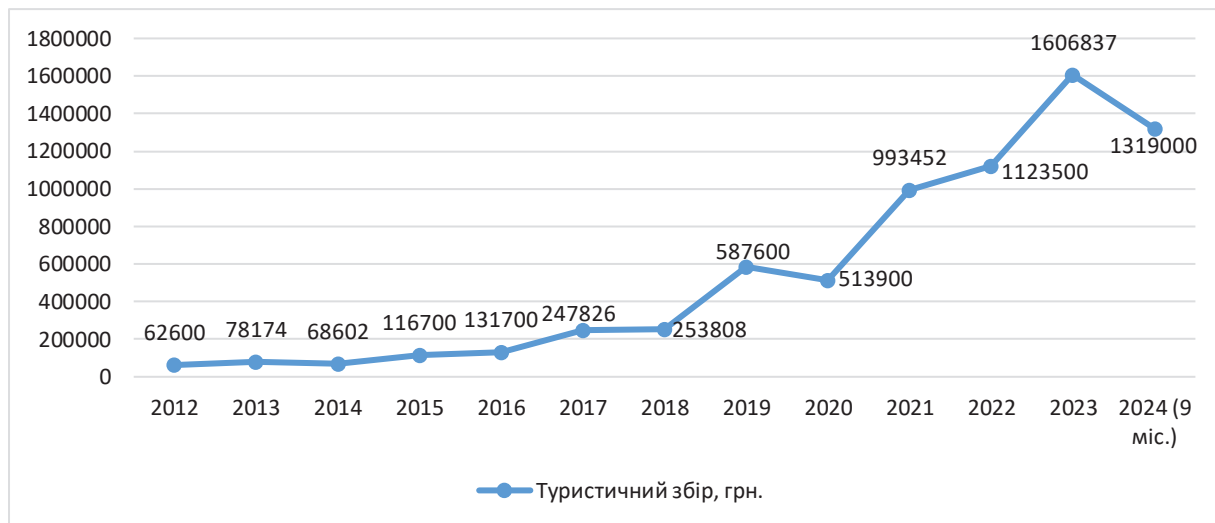

Рис.2 Динаміка обсягів туристичного збору м. Луцьк (грн) [17, 18].

Аналіз динаміки туристичного збору в м. Луцьк свідчить про поступове зростання доходів від туризму. Так, найвищий показник зафіксовано у 2023 році, що вказує на активне відновлення індустрії туризму завдяки ефективним стратегічним діям, зокрема відкриття сучасного простору «Окольний замок». Основні надходження від туристичної діяльності забезпечують суб'єкти господарювання кількості яких збільшується. В місті успішно функціонує КП «Центр туристичної інформації та послуг», який у 2024 році реорганізовано в КП «Центр розвитку туризму». Така реорганізація відображає посилення уваги до розвитку туристичної галузі в Луцьку, орієнтованої на стратегічне планування та промоцію міста як туристичної дестинації. Крім того, КП «Центр розвитку туризму» активно співпрацює з місцевим бізнесом та міжнародними партнерами для реалізації інноваційних проєктів, спрямованих на популяризацію Луцька. Однією з основних ініціатив центру є впровадження сучасних інформаційних технологій для зручного доступу туристів до інформації про локації та сервіси в місті, а також розширення інформаційної підтримки для іноземних гостей. Проєкт стратегії розвитку Луцької міської територіальної громади до 2030 року передбачає ряд заходів з розвитку індустрії туризму [19].

Зацікавлені сторони відіграють важливу роль у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями, через їх взаємодію, як визначальний фактор ефективності впровадження інноваційних інструментів [20]. Основні групи стейкхолдерів стратегічного управління туристичними дестинаціями представлено в таблиці 2.

Основні категорії зацікавлених сторін, які впливають на розвиток туристичних дестинацій включають державні та місцеві органи влади, які визначають політику та інвестують у розвиток інфраструктури, суб'єкти бізнесу, які забезпечують туристичні послуги, громадські організації, які сприяють сталому розвитку, а також місцеве населення, туристів, освітні установи та фінансові інституції. Співпраця між цими групами є основою ефективного

стратегічного управління, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності destinations, розвитку туристичних послуг та забезпеченню сталого зростання територій [21]. Стратегічне управління туристичними destinations потребує комплексного підходу, що передбачає активну взаємодію між усіма групами стейкхолдерів. Спільна діяльність усіх зацікавлених сторін дозволяє ефективно реалізовувати стратегії управління destinations, підвищувати їхню привабливість для туристів і забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність.

Таблиця 2.

**Основні групи стейкхолдерів
стратегічного управління туристичними destinations ***

Група стейкхолдерів	Характеристика та роль у стратегічному управлінні
Державні органи влади	Визначають політику розвитку туризму, регулюють нормативно-правову базу, забезпечують фінансування інфраструктури.
Місцева влада та муніципалітети	Відповідають за управління туристичною destinations на регіональному рівні, залучають інвестиції та підтримують розвиток інфраструктури.
Суб'єкти бізнесу	Включає готелі, ресторани, туристичні агенції, транспортні компанії, що безпосередньо надають туристичні послуги та формують ринок.
Громадські організації	Просувають сталість та екологічну відповідальність у туризмі, підтримують культурну спадщину та соціальні ініціативи.
Місцеве населення	Бере участь у розвитку туризму через надання послуг, створення автентичної атмосфери та формування позитивного іміджу destinations.
Туристи	Основні споживачі туристичних продуктів, чий досвід та відгуки впливають на конкурентоспроможність destinations.
Освітні та наукові установи	Досліджують туристичні тренди, розробляють освітні програми для підготовки фахівців у сфері туризму.
Інвестори та фінансові установи	Забезпечують фінансові ресурси для реалізації туристичних проєктів, модернізації інфраструктури та впровадження інновацій.

* Сформовано на основі власних досліджень

Напрями стратегічного управління туристичними destinations формують ефективну систему розвитку туристичних територій, яка охоплює аспекти інфраструктурного вдосконалення, цифровізацію, маркетингові стратегії та диверсифікації туристичних продуктів, що сприяє підвищенню привабливості destinations. Окрему увагу доцільно приділити сталому розвитку туризму, взаємодії зі стейкхолдерами та впровадженню кризового управління, зважаючи на вплив сучасних деструктивних факторів [22].

Важливість стратегічного управління туристичними destinations полягає у забезпеченні їхньої стійкості, конкурентоспроможності та привабливості для туристів. Основні напрями стратегічного управління туристичними destinations систематизовано в таблиці 3.

Таблиця 3.

Основні напрями стратегічного управління туристичними DESTINATIONAMI *

Напрями	Змістовне наповнення
Адаптація до глобальних трендів	Індустрія туризму переживає значні зміни, включаючи зростання цифровізації, зміну уподобань туристів, та посилення уваги до сталого розвитку
Розвиток туристичної інфраструктури	Модернізація готелів, транспортної доступності, створення нових туристичних об'єктів.
Цифровізація та інновації у сфері туризму	Впровадження smart-рішень, мобільних додатків, віртуальних турів та цифрового маркетингу.
Маркетинг та бренд-менеджмент DESTINATIONAMI	Розробка унікального бренду регіону, просування в соціальних мережах та на туристичних платформах.
Розвиток сталого туризму	Збереження природних та культурних ресурсів, екологічні ініціативи та підтримка локальних громад.
Диверсифікація туристичних продуктів	Розширення спектра туристичних послуг, розвиток гастрономічного, медичного, екотуризму та подієвого туризму.
Залучення стейкхолдерів та партнерств	Співпраця влади, бізнесу, громадськості та наукових установ для ефективного управління.
Кризове управління та забезпечення безпеки	Розробка стратегій реагування на кризові ситуації, забезпечення безпеки туристів, створення планів антикризового менеджменту.

* Сформовано на основі власних досліджень

Туристична DESTINATIONAMI змістовно складається з сукупності елементів, які спрямовані на сервіс та задоволення потреб туристів. Стратегічне управління туристичною DESTINATIONAMI передбачає системний підхід до планування, розвитку та координації всіх складових DESTINATIONAMI з метою забезпечення її конкурентоспроможності, сталого розвитку та привабливості для туристів. Система інтегрованого управління структурними елементами туристичної DESTINATIONAMI представлено на рис. 3.

Рис. 3 Управління структурними об'єктами туристичної DESTINATIONAMI.

Управління структурними об'єктами туристичної DESTINATIONAMI передбачає систему інтегрованого управління, що охоплює елементи туристичної DESTINATIONAMI та відображає взаємозв'язок між транспортною, розважальною, соціальною інфраструктурою, об'єктами туристичних атракцій та сервісним обслуговуванням. Такий підхід до управління забезпечує комплексний розвиток DESTINATIONAMI, сприяючи покращенню доступності, комфорту та загальної привабливості для туристів. Ефективне функціонування цих структурних

компонентів є запорукою конкурентоспроможності туристичної дестинації та її збалансованого розвитку.

Інноваційний розвиток туристичних дестинацій є важливим фактором забезпечення їхньої стійкості, конкурентоспроможності та адаптації до сучасних глобальних викликів. Використання цифрових технологій, впровадження стійких та екологічних рішень, а також підвищення безпеки дозволяють не лише покращити якість туристичних послуг, а й ефективно управляти потоками гостей, залучати нові інвестиції та сприяти економічному відродженню регіонів. Особливо важливим це стає для України, де значна частина туристичної інфраструктури зазнала руйнувань, і постає необхідність її відновлення на нових, інноваційних засадах. Інтеграція smart-туризму, інклюзивних рішень та співпраця з місцевими громадами сприяють розвитку унікальних туристичних продуктів, що відповідають сучасним запитам споживачів. Таким чином, впровадження інноваційних підходів є не лише актуальним викликом, а й стратегічною необхідністю для ефективного управління та розвитку туристичних дестинацій. Інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій в сучасних умовах представлено в таблиці 4.

Таблиця 4.

Інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій *

Напрямок розвитку	Опис напрямку
Відновлення та адаптація туристичних дестинацій	Розробка програм реконструкції інфраструктури постраждалих регіонів, створення нових туристичних маршрутів.
Цифрова трансформація та smart-туризм	Інтеграція цифрових технологій та впровадження мобільних додатків, чат-ботів, штучного інтелекту, доповненої реальності для покращення взаємодії з гостями.
Стійкий та екотуризм	Розвиток «зеленого» туризму, впровадження екологічних стандартів у туристичну інфраструктуру, популяризація еко-маршрутів та агротуризму.
Диверсифікація туристичних продуктів	Розвиток нових форм туризму: військово-історичний, гастрономічний, wellness-туризм, медичний туризм, digital nomads.
Підвищення безпеки та кризове управління	Впровадження систем моніторингу безпеки, оперативного інформування гостей, страхові механізми та кібербезпека.
Розвиток інклюзивного туризму	Адаптація туристичних об'єктів до потреб маломобільних груп, створення універсального дизайну, спеціальні програми.
Співпраця з місцевими спільнотами	Партнерство з місцевими спільнотами і бізнесами для створення унікальних туристичних продуктів і послуг.
Гейміфікація та інтерактивний досвід	Використання квест-турів, інтерактивних карт та гейміфікації для залучення гостей.

* Сформовано на основі власних досліджень

Основні інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій в сучасних умовах враховують виклики, спричинені військовою агресією, економічними факторами, технологічними змінами та охоплюють відновлення і адаптацію туристичної інфраструктури, що зосереджується на реконструкції постраждалих регіонів та розробці нових маршрутів, цифрову трансформацію та smart-туризм,

яка передбачає використання новітніх технологій для вдосконалення туристичних послуг, а також сталий та екотуризм, що спрямований на екологічно відповідальний розвиток. Окрему увагу приділено диверсифікації туристичних продуктів, включаючи нові форми туризму, підвищенню безпеки та кризовому управлінню, що має забезпечити стабільність та захист гостей, а також розвитку інклюзивного туризму, що враховує потреби маломобільних груп. Крім того, таблиця підкреслює важливість співпраці з місцевими спільнотами, що сприяє створенню унікальних туристичних продуктів, та гейміфікації та інтерактивного досвіду, які використовують технології для підвищення залученості туристів. Запропоновані напрями є визначальними для формування конкурентоспроможної та інноваційної туристичної сфери України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтвердило важливість застосування інноваційних інструментів у стратегічному управлінні туристичними дестинаціями. Впровадження цифрових технологій, розвиток сталої туристичної інфраструктури, адаптація до глобальних викликів та інтеграція smart-рішень дозволяють підвищити конкурентоспроможність дестинацій, забезпечити їхню стійкість і привабливість для туристів. Аналіз динаміки туристичного збору в місті Луцьк підтвердив позитивний вплив стратегічного управління та активного залучення стейкхолдерів на розвиток регіонального туризму. Запропонована класифікація міських туристичних дестинацій України за рівнем доступності та придатності до використання дозволяє оцінити туристичний потенціал різних регіонів і визначити пріоритетні напрями їхнього відновлення.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на детальному аналізі ефективності різних інноваційних інструментів у туристичному управлінні, визначенні оптимальних моделей взаємодії між державним та приватним секторами для розвитку туристичних дестинацій, а також на розробці стратегії адаптації туристичної сфери до змін глобального та локального середовища. Окремої уваги заслуговує дослідження механізмів фінансування та інвестування у відновлення туристичної інфраструктури в постконфліктний період, а також вплив цифровізації на зміну поведінки туристів та їхні уподобання. Важливим напрямом є вивчення кризового управління у сфері туризму, що дасть змогу мінімізувати ризики та забезпечити безперервний розвиток туристичних дестинацій у нестабільних умовах.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Т.І., Ведмідь Н.І. Туристські дестинації (теорія управління, бренд): монографія. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2013. 347 с.
2. Головчук Ю.О., Мороз С.Р., Цесьців Д.С. (2022) Управління туристичними дестинаціями: інноваційні маркетингові підходи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. №5. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-0>
3. Кучерява Г. (2021) Туристичний брендинг як інструмент управління туристичними дестинаціями. *Часопис соціально-економічної географії*. Вип. 30. С. 32-40.

4. Мазаракі А.А., Ткаченко Т.І., Мельниченко С.В. Туристські дестинації (теорія, управління, брендинг): монографія. К.:Київський національний торговельно-економічний університет, 2013. 388 с.
5. Брич В.Я. Стратегічні вектори розвитку туристичних дестинацій Тернопільщини: монографія. Тернопіль: Осадца, 2017. 164 с.
6. Колєда Г.І. (2019). Удосконалення управління туристичними дестинаціями регіонального рівня в умовах децентралізації влади в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління, 4 (6), С. 158-166.
7. Леонт'єва Ю.Ю. Формування та реалізація стратегії розвитку регіональної туристичної дестинації: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05; Харківська національна академія міського господарства. Харків, 2010. 26 с.
8. Юрчишина Л.І. (2017). Дестинація як основа регіонального розвитку туризму. *Економічний вісник національного гірничого університету*, 4 (60), С. 77-84.
9. Тимошенко Т., Богославець О., Шевчук О. (2023) Європейський досвід залучення зацікавлених сторін в проєктній діяльності організацій з управління туристичними дестинаціями: приклад Швеції для України. *Економіка та суспільство*, (51). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-59>
10. Хитра О., Палюх В. (2023). Особливості застосування інноваційних технологій у публічному управлінні туристичною дестинацією. *Mechanism of an Economic Regulation*, 1 (103), С. 30-40.
11. Баженова С., Пологовська Ю., Бикова М. (2022) Реалії розвитку туризму в Україні на сучасному етапі. *Наукові перспективи*. 5 (23). С. 168-180.
12. Давидова О.Г. (2023) Особливості інноваційних процесів у сфері туристичних послуг. *Проблеми науки*. №5. С.19-24.
13. Лисюк Т.В., Матвійчук Л.Ю., Лепкий М.І. (2021). Інноваційні інформаційні технології туристичних підприємств. *Економічний форум*. 1 (3), 78-87. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-11>
14. Юхновська Ю.О. (2019) Формування концепції стратегічного управління розвитком потенціалу туристичної галузі в Україні та її регіонах. *Економіка та управління національним господарством*. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/57/595.pdf>.
15. Зарубіна А., Сіра Е., Демчук Л. (2022) Особливості туризму в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. Вип. 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>.
16. Дослідження туристичної привабливості м. Луцьк, здійснене Соціологічною агенцією Fama, 2017. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/s/e6/4euqjwp2e3az63lulak76a4i7dav3e6s.pdf>
17. Економічний профайл Луцької громади: URL. <https://vkursi.pro/hromada>
18. Програма розвитку туризму Луцької міської територіальної громади на 2024–2025 роки. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/17023896303225604-pro-programu-rozvitku-turizmu-lutskoi-miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-20242025-roki/download/174697>
19. Стратегія розвитку Луцької міської територіальної громади до 2030 року (проєкт). URL: <http://surl.li/wredeev>
20. Федоришина Л., Головчук Ю., Боднар Р. (2023) Туризм як об'єкт регіональних економічних досліджень. *Економіка та суспільство*. №57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-88>.
21. Давидова О.Г. (2023) Особливості інноваційних процесів у сфері туристичних послуг. *Проблеми науки*. №5. С.19-24.
22. Моца А., Шевчук С., Серєда Н. (2022) Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. Вип. 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>.

References

1. Tkachenko T.I., Vedmid N.I. *Turystski destynatsii (teoriia upravlinnia, brend) : monohrafiia*. Kyiv : Kyivskyi natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, 2013. 347 s. [Tourist destinations (management theory, brand)] [in Ukrainian].
2. Holovchuk Yu.O., Moroz S.R., Tsestiv D.S. (2022) *Upravlinnia turystychnymy destynatsiiamy: innovatsiini marketynhovi pidkhody*. Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia. №5. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-0> [Tourism Destination Management: Innovative Marketing Approaches] [in Ukrainian].
3. Kucheriava H. (2021) *Turystychni brendynh yak instrument upravlinnia turystychnymy destynatsiiamy*. Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii. Vyp. 30. S. 32-40. [Tourism branding as a tool for managing tourist destinations] [in Ukrainian].
4. Mazaraki A.A., Tkachenko T.I., Melnychenko S.V. *Turystski destynatsii (teoriia, upravlinnia, brendynh): monohrafiia*. K.: Kyivskyi natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, 2013. 388 s. [Tourism branding as a tool for managing tourist destinations] [in Ukrainian].
5. Brych V.Ia *Stratehichni vektory rozvytku turystychnykh destynatsii Ternopilshchyny: monohrafiia*. Ternopil: Osadtsa, 2017. 164 s. [Strategic vectors for the development of tourist destinations in the Ternopil region] [in Ukrainian].
6. Kolieda H.I. (2019). *Udoskonalennia upravlinnia turystychnymy destynatsiiamy rehionalnoho rivnia v umovakh detsentralizatsii vladly v Ukraini*. Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia, 4(6), S. 158-166. [Improving the management of regional tourist destinations in the context of decentralization of power in Ukraine] [in Ukrainian].
7. Leontieva Yu.Iu. *Formuvannia ta realizatsiia stratehii rozvytku rehionalnoi turystychnoi destynatsii: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05; Kharkivska natsionalna akademiia miskoho hospodarstva*. Kharkiv, 2010. 26 s. [Formation and implementation of a regional tourist destination development strategy] [in Ukrainian].
8. Yurchyshyna L.I. (2017). *Destynatsiia yak osnova rehionalnoho rozvytku turyzmu*. Ekonomichnyi visnyk natsionalnoho hirnychoho universytetu, 4 (60), 77-84. [Destination as the basis for regional tourism development] [in Ukrainian].
9. Tymoshenko T., Bohoslavets O., Shevchuk O. (2023) *Yevropeyskyi dosvid zaluchennia zatsikavlenykh storin v proiektanii diialnosti orhanizatsii z upravlinnia turystychnymy destynatsiiamy: pryklad Shvetsii dlia Ukrainy*. Ekonomika ta suspilstvo, (51). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-59>. [European experience of stakeholder engagement in the project activities of tourist destination management organizations: the example of Sweden for Ukraine.] [in Ukrainian].
10. Khytra O., Paliukh V. (2023). *Osoblyvosti zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii u publichnomu upravlinni turystychnoiu destynatsiiei*. Mechanism of an Economic Regulation, 1 (103), S. 30-40. <https://doi.org/10.32782/mer.2024.103.05> [Features of the application of innovative technologies in public management of a tourist destination] [in Ukrainian].
11. Bazhenova S., Polohovska Yu., Bykova M. (2022) *Realii rozvytku turyzmu v Ukraini na suchasnomu etapi*. Naukovi perspektyvy. 5 (23). S. 168-180. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-168-180](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-168-180). [The realities of tourism development in Ukraine at the current stage] [in Ukrainian].
12. Davydova O.H. (2023) *Osoblyvosti innovatsiinykh protsesiv u sferi turystychnykh posluh*. Problemy nauky. №5. S.19-24. [Features of innovation processes in the field of tourism services] [in Ukrainian].
13. Lysiuk T.V., Matviichuk L.Iu., Lepkyi M.I. (2021). *Innovatsiini informatsiini tekhnolohii turystychnykh pidpriemstv*. Ekonomichnyi forum. 1 (3), S. 78-87. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-11> [Innovative information technologies for tourism enterprises] [in Ukrainian].
14. Yukhnovska Yu.O. (2019) *Formuvannia kontseptsii stratehichnoho upravlinnia rozvytkom potentsialu turystychnoi haluzi v Ukraini ta yii rehionakh*. Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/57/595.pdf>. [Formation of the concept

- of strategic management of the development of the potential of the tourism industry in Ukraine and its regions] [in Ukrainian].
15. Zarubina A., Sira E., Demchuk L. (2022) Osoblyvosti turyzmu v umovakh voiennoho stanu. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vyp. 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-14>. [Features of tourism under martial law] [in Ukrainian].
 16. Doslidzhennia turystychnoi pryvablyvosti m. Lutsk, zdiisnene Sotsiolohichnoi ahentsiiei Fama, 2017. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/static/content/files/s/e6/4euqjwp2e3az63lulak76a4i7dav3e6s.pdf>
 17. Ekonomichni profail Lutskoi hromady. URL: <https://vkursi.pro/hromada> [Research on the tourist attractiveness of the city of Lutsk] [in Ukrainian].
 18. Prohrama rozvytku turyzmu Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady na 2024–2025 roky. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/17023896303225604-pro-programu-rozvitku-turizmu-lutskoi-miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-20242025-roki/download/174697> [Tourism Development Program of the Lutsk Urban Territorial Community for 2024–2025] [in Ukrainian].
 19. Stratehiia rozvytku Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady do 2030 roku (proiekt). URL: <http://surl.li/wredev> [Development Strategy of Lutsk Urban Territorial Community until 2030 (draft)] [in Ukrainian].
 20. Fedoryshyna L., Holovchuk Yu., Bodnar R. (2023) Turyzm yak obiekt rehionalnykh ekonomichnykh doslidzhen. *Ekonomika ta suspilstvo*. №57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-88>. [Tourism as an object of regional economic research] [in Ukrainian].
 21. Davydova O.H. (2023) Osoblyvosti innovatsiinykh protsesiv u sferi turystychnykh posluh. *Problemy nauky*. №5. S.19-24. [Features of innovation processes in the field of tourism services] [in Ukrainian].
 22. Motsa A., Shevchuk S., Sereda N. (2022) Perspektyvy pisliavoiennoho vidnovlennia sfery turyzmu v Ukraini. *Ekonomika ta suspilstvo*. Vyp. 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>. [Prospects for the post-war revival of tourism in Ukraine] [in Ukrainian].

<i>Отримано:</i>	<i>14.03.2025</i>	<i>Beérkezett:</i>	<i>2025.03.14</i>	<i>Received:</i>	<i>14.03.2025</i>
<i>Прийнято до друку:</i>	<i>01.04.2025</i>	<i>Elfogadva:</i>	<i>2025.04.01</i>	<i>Accepted:</i>	<i>01.04.2025</i>
<i>Опубліковано:</i>	<i>12.05.2025</i>	<i>Megjelent:</i>	<i>2025.05.12</i>	<i>Published:</i>	<i>12.05.2025</i>